

O pustu so (bile) zrele neveste, o postu pa preste!

PUSTOVANJE ALI KARNEVAL

Pustni čas je bil značilno zimsko pomladno prehodno obdobje, ki se je začelo po prazniku treh kraljev in je trajalo do pustnega torka, dan pred pepelnico ali pepelnično sredo. Glavni pustni dan je bil pustni torek, potem pa se je življenje spremenilo v dolgo postno obdobje. Tako slovenska beseda 'pust' kot latinska in mednarodna 'karneval' pomenita isto: pustiti meso. Z besedo karneval označujemo dvoje: vse pojavne oblike in vsebine predpustnega časa, od maskiranja, plesov, do sprevodov maskirancev in požrešnosti, ali pa pomeni tudi poosebljenje pustnega časa s pustnim vodjem ali vladarjem, ki ga tudi pri nas predstavlja Pust, Fašnik, Fašenk, Kurent ali Korant. Ta je ob koncu pustnega dogajanja ponavadi obsojen na smrtno kazen. S pustom je bilo vedno povezano tudi šemljenje. Maske sodijo med najbolj elementarne in najstarejše pojave v kulturi človeštva. Kontinuiteti mask in maskiranja lahko sledimo od jamskih slikarij paleolitskega človeka vse do današnjega časa, seveda z občutnimi modifikacijami ter pogojenostjo z družbenimi in kulturnimi spremembami.

Niko Kuret je v svojem temeljnem delu *Maske slovenskih pokrajin* zapisal naslednjo misel:

»Navsezadnje se pa tudi vprašamo, kakšno mesto zavzemajo slovenske maske v evropskem merilu. Odgovor je lahek in kratek: Slovenija je Evropa v malem!«

Pri tem je Kuret mislil predvsem na dediščino maskiranja na Slovenskem, torej na navade in vrste mask, ki jih danes lahko vidimo le še v muzejih, strokovnih publikacijah in na tistih pustnih turističnih prireditvah, ki jih označujemo z gledališčem zgodovine. Posamezniki, ki vsako leto oblečejo te 'stare' maske, odigrajo pred nami del preteklosti, ki je bila s svojo regionalno različnostjo tako značilna za slovenski prostor. Ta gledališča niso povsem dosledna, saj se pogosto stapljajo z novodobnimi maskiranci in nastopajo v povorkah, tudi zunaj njihovih primernih kulturnih oz. geografskih okolij. S tem dobivajo lokalne

kulturne oblike in pojavi medregionalni, državni ali celo mednarodni oz. globalni pomen. Sledimo jim lahko zadnjih trideset let pri tistih šemskih likih, ki so povezani s športom. Zato pust in pustovanje v Sloveniji nista več le Evropa v malem (to zlasti glede na njun dediščinski del), ampak tudi pregled zgodovinskega razvoja in aktualne svetovne sodobnosti v malem.

Od zahoda do Notranjske

V okviru gledališča zgodovine ali 'živega muzeja' in sodobnih pustnih pojavnosti štejemo ob upoštevanju nekaterih omejitev nastope v številnih slovenskih krajih in v zamejstvu. Njihove tradicije lahko segajo v zelo oddaljena obdobja zgodovinskega razvoja, nekateri pa se ponasajo šele z nekajletnimi ponovitvami. V vaseh in zaselkih

na **Banjšicah** obiskujejo domačije PUSTARJI. Med njimi so slikovite tradicionalne šeme, ki imajo obleko pošito z raznobarnimi trakovi iz blaga in s posebnimi raztegljivimi škarjami lovijo pretežno mladino za noge. Stalna sestavina teh pustnih skupin so tudi akterji namišljene pustne poroke. Ob pustarih z Banjške planote so še najbolj povezani z načinom življenja prebivalcev v vaseh **Ravne**, **Jezerca** in **Magozd**, liki, ki sestavljajo DREŽNIŠKEGA PUSTA (v strokovni literaturi po Niku Kuretu imenovani tudi DREŽNIŠKI PUSTOVI ali pravilno narečno drežniški *pstuab* in *raunsk pstuab*). Delujeta dve podobni skupini, ki predstavljata vsaka svoje, na videz dokaj podobno pustovanje z liki ta lepih in ta grdih, ki si zakrivajo obraze z izjemnimi lesenimi, izredno ekspresivnimi maskami. Pustovanje ima večstoletne korenine prav v vasi Ravne, od koder

Kulturna dediščina in sodobnost: drežniški pust.

Priljubljena dejavnost za maskirance, manj za gledalce (Drežnica).